

PREDKLADACIA SPRÁVA

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“) predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Cieľom návrhu zákona je plnenie záväzku z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020 – 2024, ktorého zámerom je *„zjednotenie financovania škôl a školských zariadení pod ministerstvom školstva a bude priamo výkonom prenesených kompetencií financovať vzdelávanie vo všetkých typoch a druhoch škôl bez ohľadu na zriaďovateľov“*.

V roku 2013 prišlo k nesystémovému kroku v riadení a financovaní škôl a školských zariadení na Slovensku (tzv. ESO). V dôsledku tejto zmeny časť škôl a školských zariadení riadi a financuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a časť Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“).

Nesystémovosť a komplikovanosť je najmarkantnejšia pri (ne)dosahu rezortu školstva na špeciálne školy a školské zariadenia, ktoré riadi a financuje rezort vnútra. Dôsledkom toho je, že v niektorých prípadoch prichádza:

- k segregácii žiakov z marginalizovaných rómskych komunít,
- k chybnému alebo cielenému zaraďovaniu žiakov bez mentálneho znevýhodnenia do prúdu špeciálneho školstva.

Dôsledkom je:

- že žiaci, ktorí sú takýmto spôsobom neprávom zaraďovaní do špeciálnej školy, po ukončení vzdelávania nezískavajú tzv. nižšie stredné vzdelanie (ekvivalent ukončeného druhého stupňa bežnej základnej školy, v medzinárodnom kontexte označovaný ako ISCED 2),
- títo žiaci získavajú iba primárne vzdelanie, teda ekvivalent ukončeného prvého stupňa bežnej základnej školy (ISCED 1),
- následne nemajú možnosť pokračovať vo vzdelávaní na bežnej strednej škole,
- tým sa signifikantne znižujú ich šance zamestnať sa a nájsť uplatnenie v dospelom živote.

V súvislosti s nadmernou segregáciou žiakov z marginalizovaných rómskych komunít do špeciálnych škôl čelí od apríla 2015 Slovenská republika infringementu č. 2015/2025 zo strany Európskej komisie.

Základom riešenia je nutná systematická podpora a prípadne kontrola:

- fungovania špeciálnych škôl,
- diagnostiky,

- zarad'ovania špeciálnych škôl a špeciálnych tried do siete škôl a školských zariadení,
- možnosti zlúčiť špeciálne školy s bežnými základnými školami v prípade, že sa potvrdí chybná či cielená diagnostika a teda neopodstatnenosť špeciálnej školy,
- cielené reintegrovať žiakov zo špeciálnych škôl do bežných základných škôl.

Zákon má za cieľ:

- odstrániť aktuálne nesystémové prerozdelenie kompetencií, riadenie a financovanie škôl a školských zariadení
- zjednotiť kompetencie pod rezort školstva s cieľom prispieť k efektívne fungujúcemu rezortu,
- dohliadnuť na efektívne fungovanie špeciálnych škôl určených pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, najmä s mentálnym znevýhodnením,
- eliminovať prípady chybnej či cielennej segregácie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do špeciálnych škôl.

Čo sa týka agendy odborov okresného úradu v sídle kraja, sú:

- pre školstvo – určené pre špecifický okruh adresátov, odborné zložky – školy, samospráva, zriaďovatelia, kontrolné a inšpekčné orgány,
- pre ostatné oblasti (napr. životné prostredie, stavebníctvo a pod.) – určené pre „bežného občana“.

Školská agenda nie je určená bežnej verejnosti, zmena by teda neznamenal zhoršenie prístupu verejnosti k poskytovaným službám štátu na úseku školstva. Cieľom je zlepšiť fungovanie miestnej štátnej školskej správy, a to nielen z pohľadu ministerstva školstva, ale aj ministerstva vnútra, ktoré tak nebude zaťažované touto špecifickou agendou.

Administratívne, riadiace činnosti a finančné toky v regionálnom školstve sú:

- komplikované pre výskyt duplicit medzi oboma ministerstvami,
- neprehľadné a komplikované, keďže v súčasnosti je financovanie v oblasti školstva predmetom
 - dvoch rozpočtových kapitol,
 - dvoch rezortných informačných systémov,
 - často dvojitej administratívy, čo platí aj pre „spätný tok“ – napríklad žiadosti o úpravy rozpočtu.

Návrat k modelu miestnej štátnej správy v školstve v pôsobnosti ministerstva školstva zabezpečí:

- prevzatie súčasnej agendy odborov školstva okresných úradov v sídle kraja bez zmien v jej obsahu,
- prevzatie zriaďovateľských pôsobností pri niektorých druhoch škôl a školských zariadení (najmä vo vzťahu k deťom a žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami),
- zjednotenie a sprehľadnenie financovania regionálneho školstva v jednej rozpočtovej kapitole,

- odstránenie doterajších obmedzení v praktickom výkone činnosti okresných úradov - odborov školstva, spôsobených práve dvojkoľajným systémom riadenia.

Návrh zákona bol pripravený v spolupráci s ministerstvom vnútra a prerokovaný so Združením miest a obcí Slovenska, Úniou miest Slovenska, Odborovým zväzom pracovníkov školstva a vedy na Slovensku, Slovenskou komorou učiteľov a Najvyšším kontrolným úradom SR, pričom návrhu na integráciu činností okresných úradov v sídle kraja v oblasti školstva bola všetkými oslovenými subjektmi vyslovená významná podpora.

Vzhľadom na začiatok rozpočtového roka sa navrhuje účinnosť od 1. 1. 2022.

Návrh zákona predpokladá pozitívne aj negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy a nepredpokladá vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, vplyvy na služby verejnej správy pre občana ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou SR, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými zákonmi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, a s právom Európskej únie.

Návrh zákona bol prerokovaný Legislatívnou radou vlády Slovenskej republiky, pripomienky boli zapracované.